מסורת הש"ס

גמ' ס)[ת"ח מוסק הך ותניא גבי ביצים וכ"ג דגים ואלו הן סימני וכו' כי הוא סיפא דבריית' ג' לעיל] **ב)**[תוספתא פ"ג ע"ס] **ג)**[ל"ל הלבון מבחוץ והלמון מבפנים] **ד)**[לעיל סב:] **ה)** [ל"ל מטמאה בכעדשה] **ו)**פיה ו: **ז)**[שיר נע"ב] **תוס' ח)**[הך דרשה לא ממלא בתגיגה וע' תוס' קהלדרין כו. ד"ה כדור וכו' ליינו כלדרשין בירושלמי דסנהדרין פ"י וע"ש תוספות סוכה לו. ד"ה תמרוג וכו' ליינו כלדרשין בפסיקתא רבתי דבני מכמש וכו' ע"ש ועיין רש"י] **ט)**[ל"ל הלא שלפוחא וכן בעתיקו התוס' נע"ו מ. ד"ה אמר רבי ע"ש ורש"י גרים הלא קלופתא] **י)**[נע"ו נמ. ד"ה קמ"ל קימחא מיחא לכיף ול"ל בגמ' כ"ח] **יא)**[דגים קטנים מנומים] **יב)**נע"ו מיחא שהשומן דגים **יג)**[וע"ע תוספות ע"ו מ. ד"ה אמר רבי ותוספות פיסה טו: ד"ה קל משמע ל"ן] **יד)**[ל"ל כדמעו] **טו)**[ל"ל וכ"ג כי הך מיחא בהלכות גדולות פ' גיד הנשה]

גליון הש"ס

גמ' אין מוכרים ביצת טריפה. נכ"ף הגירסא **נבילה:**

תורה אור

גמ' א) וְכָל הָעֲרֵן הַשָּׂרֵן עַל הָאָרֶץ שָׂקֵץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: (ויקרא יא, מב)

תוס' ב) צְנוֹף יְנַנְּפֶךָּ צָנֵפָה כַּדּוּר אֶל אֶרֶץ רַחְבַת יָדָיִם שָׁמָּה תָּמוּת וְשָׁמָּה מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדֶךָ קָלוֹן בֵּית אֲדֹנֶיךָ: (ישעיה כב, יח)

ג) כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחָרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהַי מֵדור בְּאָהֳלֵי רֶשַׁע: (תהלים פד, יא)

פניני רש"י

שבודרת. מפושה שמפה בידיה ממד והולכת ומקנדת וממכתת: (ע"ז מ.)

ועגולגולת. עגולה מליחה ומגלגלת לתוך פיה לחניה: (ע"ז מ.)

ראשה אחד כר. ראש פלגמ"ח בלע"ז כלומר עשוי ככד שראשו מתמתי ויש מוסגו: (ע"ז מ.)

הגהות

תוס' ד"ה סימנין. אבל כו' דאורייתא ויש לפמוך עליהם כו'. כל"ל: (רש"ש)

ד"ה שאם ריקמה ואכלה. וכי האי גוונא. וכה"ג מצאתי כל"ל: (ח"ו מנחת"ק ועי"ש)

עוברי דגים. גילי הדגים כמות שהן ממוכרים יחד: **שבודרת.** עפה ככדור פלוט"ש: **בודרת ועגולגולת.** תלת היא לתי תגא עגולגולת למודה הוא מצמע עגולה כעפאה וכגגיגה להכי תגא כולהו ועגולגולת כעיגולה של כדור שהיא קלופה תלת עגולה בעודי והדר מפרש לשאה תחד כל ורשאה תחד תל לגא ככדור ממש תשוכה ועגולה לרחבה: **בד.** פלוט"ש נלעזו שהיו תל לגא ככדור: **חלבון.** לגלע"ן: **חלמון.** מויי"ל: **ביצת חשרץ.** לג והלטאה מטילין ביצים ולקמן מפרש למאי הלכתא תמצינן שהיא ביצת השרץ ליתני טמאה סתמא: **בחתוכות.** לליכא למיקס מחודרת ועגולגולת: **בטרופות בקערה.** שהכל מעורב: **אין מוכרין ביצת.** של תרנגולת טרפה לעובד כוכבים דילמא הדר ומזדן לה לישראל תגא ס"ל טרופה בקערה לתו לג זדין לה ישראל מייה לפיכך הוא"ל ומוכר למכור לסס ביצה טרופה בקערה אין לוקחין ביצים טרופות לתמא לטרפה הואי וחבה ישראל ליהליה: **הכי** גרסינן **אלא אמר ר' זירא סימנים לאו דאורייתא.** הכך סימני ביצים לאו הלכה למשה מסיני ניהו ולא סמכינן עלייהו: **ח' ספיקות הן.** בעופות כלהמרן לעיל בשמעתא: **לבדוק בביצים דידהו.** ומשה הוא ניכר אם עוף טהור הוא: **ודאי טמאה.** ולי תמר לך עובד כוכבים של עוף פלוני טהור הוא ולתי מסקר: **אבל ראש אחד כד בו'.** סייעתא הוו הך סמנים לעובד כוכבים לדבריו לי תמר לך של עוף פלוני טהור סמוך עליה דקא מסייעי ליה סימני ולי לג לא תסמוך עליה: ס"ג **דאיכא דעורבא דדמי לדיונה: ריקמה.** נולר הסרע בתוכה: **וניקבה.** שיוכל ליגע בריקוס: **של נתם** דומה לשל סרע וטומאה אין בה: **השורץ על הארץ.** ולי לא תשמעינן שהיא ביצת השרץ תגא ס"ל משום עוף טמא הוא לתסירא ובעי לתכרויי ליה משום שרץ העוף ולי תמרו ליה משום שרץ הארץ לג לקי: **מדרבנן.** הא דרבי אליעזר בן יעקב מדרבנן הוא דקתסר בטהורים תבל טמאין שרץ גמור הוא ולוקה לדברי הכל וכי לג ריקמה ליסורא ליכא תלתו לתו תגא שרץ הוא: **גיעולי** שבודרת. פי' הקונטר' כדור פלוט"ש בלעז תשמע דגרם כודרת גרי"ש דכדור שהוא פלוט"ש תמרונה גרי"ש כלתמר בתגיגה[ב] (דף ג) דברי תכמים כלרבונות ככדור של נוות ותהא לכתיב (ישעיה כב)[ב] **לנוף ינפך** [לנפה] כדור תל ארץ לתפת ידיים ופי' שם בקונטרס פלוט"ש אין ראיה משם דל"ב הוא שיהא ביצת השרץ לא צריכא דחתוכות וליבדוק בחלמון וחלבון בטרופות בקערה וכה"ג מי זבנינן מיניהו והא תניא [ג]אין מוכרין ביצת טרפה לעובד כוכבים אלא א"כ טרופה בקערה [ד]אין לוקחין מהם ביצים טרופות בקערה אלא אמר ר' זירא סימנין לאו דאורייתא דאי לא תימא הכי הא דאמר רב אסי [ז]שמנה ספיקות הן ליבדוק בביצים דידהו אלא ש"מ סימנין לאו דאורייתא אלא למאי הלכתא קתני לה הכי קאמר [ב]ראשה כדין או ב' ראשיה חדין או חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים ודאי טמאה רישיה חד חד רישיה חד כד וחלבון מבחוץ וחלמון מבפנים ואמר לך של עוף פלוני וטהור הוא סמוך עליהם בסתמא לא תסמוך עליהם דאיכא דעורבא דדמי לדיונה אמר מר חלבון וחלמון מעורבין זה בזה בידוע שהיא ביצת השרץ למאי הלכתא אמר רב עוקבא בר חמא לומר שאם ריקמה וניקבה [ט](בכעדשה טמטא) מתקיף לה רבינא ודלמא דנחש היא אלא אמר רבא [י]שאם ריקמה ואכלה לוקה עליה משום שרץ השורץ על הארץ אי הכי מאי איריא דטמאה אפילו דטהורה נמי [א]דתניא [א]כל השרץ השורץ על הארץ טמא טהור תלמא תין בודקין בסימנין כדהדר ליה שמואל לנתן כר תנא ומשמע אפי' על סימני הכריעתא תין לסמוך מדלג אמר לו שיבודק בסימני הכריעתא וגם מה שאמר נתן בר תנא הן סימני הכריעתא והס"ד דילמא הוה אלי לשנויי הכי תלג דשפיר קא משני ומה שאנו לוקחין מן העובדי כוכבים ביצים תע"פ שאינם לומרים שלא עוף פלוני וטהורים הם אנו סומכים על רוב ביצים שמצויין בידינו דשל עופות טהורים הם ומה שאנו לוקחים מן העובדי כוכבים תולגלג"ס וקנטיל"ס שנילוזו בביצים תע"ג לשאלי' הכא לגיקא מהם ביצים טרופות בקערה לג לתיכא ליכא לתמיה מדזתין לה עובד כוכבים טרופות בקערה ס"מ דמוכחא מילתא דישראל מכרה לו לפי שהיו של טרפה אבל עיסה שנילוזה בביצים לג מייתינן ותזלינן אחר רוב ביצים שלו טריפות ולא מייתינן אחר רוב ביצים שלו כשרות שהרי הכא בהם ס"ס דלוב ביצים לין בהם ס"ס ומעשים בכל יום שאנו תולכין ביצים תולגלג"ס וקנטיל"ס שנילוזו בביצים תע"פ שאין יכולות לידבק ומיהו [י]ר"ת היה תוסר ליקח מן העובדי כוכבים תולגלג"ס וקנטיל"ס תע"ג לשאל' ישראל ומהילוהו שאני הכא שנילוזו בביצים ותשקרו תשקר לשאל' ישראל שהיא ביצה טרופה בקערה ואין לך שקר גדול מזה ולא מיחזי כשקר שהרי אין יכולות לידבק ומיהו ר"ת היה תוסר ליקח מן העובדי כוכבים תולגלג"ס וקנטיל"ס תע"פ שאין יכולות לידבק ומיהו [י]